

Thesisonderwerpen uit de cultureel erfgoedsector
Academiejaar 2020-2021 (versie 3 september 2020)

👉 **LET OP!** Hou er rekening mee dat de thesissen georganiseerd zijn volgens de reglementen van je opleiding! Bij een aantal opleidingen mag je het onderwerp enkel kiezen op basis van een lijst die de opleiding heeft goedgekeurd.

OVERZICHT

1. HISTORISCHE ONDERWERPEN	4
1.1. EEN NATUUR- OF CULTUURLANDSCHAP? DE DISCUSSIE OVER EN KEUZE OM HET VOORMALIGE SLAGVELD VAN WOI TE HERSTELLEN.	4
1.2. HOE VERLOOPT DE SOCIAAL ECONOMISCHE WEDEROPBOUW IN ZONNEBEKE EN HAAR DEELGEMEENTES, NA WOI?	4
1.3. DE VERDWENEN MOLENS VAN KORTEMARK.....	5
1.4. LIERSE KANT (ICE): SOCIAALECONOMISCH ONDERZOEK VAN DE KANTNIJVERHEID	6
1.5. DE IMPACT VAN FELIX TIMMERMANS OP DE BEELDVORMING VAN LIER	6
1.6. WATERBEHEERSING IN LIER: ECONOMISCHE EN TECHNIEKGESCHIEDENIS.....	6
1.7. KLEIVERWERKENDE NIJVERHEDEN EN HUN RELICTEN IN HET LANDSCHAP.	7
1.8. HISTORISCHE ONDERWERPEN UIT HET ADVN – ARCHIEF VOOR NATIONALE BEWEGINGEN.....	8
1.9. GENDER, OORLOG EN CONFLICT, ONDERWIJS (CULTUREEL ERFGOED ANNUNCIATEN HEVERLEE).....	8
1.10. GENDER EN ONDERWIJS, ZORG EN RELIGIE (CULTUREEL ERFGOED ANNUNCIATEN HEVERLEE)	8
1.11. COLLECTIEVE BIOGRAFIEËN (CULTUREEL ERFGOED ANNUNCIATEN HEVERLEE)	9
1.12. ONDERWIJSGESCHIEDENIS (CULTUREEL ERFGOED ANNUNCIATEN HEVERLEE)	9
1.13. GENDER EN ETNOGRAFIE, MULTICULTURALITEIT (CULTUREEL ERFGOED ANNUNCIATEN HEVERLEE)	9
1.14. SOCIAALHISTORISCH (HUIZEN)ONDERZOEK -HERBESTEMMINGS/HERINRICHTINGSONDERZOEK BOKRIJK	9
1.15. HISTORISCH ONDERZOEK CULTUUR ALLEDAAGS LEVEN	10
1.16. ONDERZOEK NAAR HET FONDS RIK SELLESLAGS: OKTOBER 1943	10
1.17. ONDERZOEK NAAR HET ARCHIEF VAN HET DE ASSOCIATION BELGE DE PHOTOGRAPHIE	11
1.18. ONDERZOEK NAAR DE ONTSTAANSGESCHIEDENIS VAN HET FOMU (1965-1980)	11
1.19. ONDERZOEK NAAR DE EUROPEAN SOCIETY FOR THE HISTORY OF PHOTOGRAPHY	12
1.20. VRIJETIJDS-CULTUUR IN LEUVEN.....	12
1.21. HET CAFÉLEVEN IN POPERINGE (1850-1950)	12
1.22. DE GRIFFIERS EN BALJUWS VAN POPERINGE (ANCIEN RÉGIME).....	13
1.23. DE GESCHIEDENIS VAN KFC POPERINGE	13
1.24. PLAN VAN IEPER UIT 1564.....	13
1.25. BEELDENSTORM IEPER	14
1.26. DE MIDDELEEUWSE LEPROZIE VAN IEPER.....	14
1.27. BELGISCHE VLUCHTELINGEN TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG.....	14
1.28. BRIEVENCOLLECTIES VAN HET IN FLANDERS FIELDS MUSEUM.....	14
1.29. GESCHIEDENIS VAN DE IEPERSE OORLOGSMUSEA	15
1.30. IEPER ONDER VUUR, 1914-15	15
1.31. LOUIS DE SADELEER EN HET FUNDRAISEN VOOR DE BELGEN IN DE VERENIGDE STATEN.....	15
1.32. STUDIE VAN AUTOCHROMES (KLEURENFOTO'S) EN ANDERE FOTO'S IN OPDRACHT VAN ALBERT KAHN GEMAAKT IN VLAANDEREN, 1914-1929	16
1.33. MILITAIRE GESCHIEDENIS / ARCHEOLOGIE: DIEPTESTUDIES.....	16

1.34.	HET WILDERKASTEEL VAN SINT-PIETERS-LEEUEW	16
1.35.	WOONWAGENBEWONERS IN DE (WEST)RAND	17
2.	KUNSTHISTORISCHE ONDERWERPEN	17
2.1.	LODEWIJK VAN BOECKEL: WERKING EN BETEKENIS VAN EEN LIERSE KUNST- EN BOUWSMEDERIJ	18
2.2.	KUNST VAN/VOOR LIERSE KLOOSTERGEMEENSCHAPPEN.....	18
2.3.	ISIDORE OPSOMER: ACTUALISERING VAN BIOGRAFIE EN OEUVRE-OVERZICHT	18
2.4.	KUNSTBEZIT VAN DE LIERSE KARTUIZERS: KUNSTHISTORISCH ONDERZOEK	18
2.5.	KUNST IN HET OPENBAAR DOMEIN: HET SOCIO-CULTURELE FENOMEEN VAN PLAATSING EN VERPLAATSING	19
2.6.	KUNSTHISTORISCHE THEMA'S BINNEN HET CULTUREEL ERFGOED VAN DE ANNUNCIATEN HEVERLEE	19
2.1.	KLEURENONDERZOEK HISTORISCHE RESTAURATIETECHNIEKEN IN BOKRIJK	20
2.2.	ONDERZOEK NAAR DE DOCUMENTAIRE FOTO-OPDRACHTEN VLAANDEREN	20
2.3.	ONDERZOEK NAAR DE TENTOONSTELLINGS- EN VERWERVINGSBELEID VAN HET FOMU (1965-HEDEN)	20
2.4.	BRUTALISME IN BELGIË: DE ROL VAN JULIAAN LAMPENS (ARCHIEFONDERZOEK EN LITERAATUURSTUDIE).....	21
2.5.	WAARDERINGSTRAJECT VAN DE KUNSTCOLLECTIE VAN DE STAD POPERINGE	21
2.6.	KLEDIJ MERGHLYNCK	21
2.7.	PANEELSCHILDERIJ UIT 1420.....	22
2.8.	JAN THOMAS VAN YPEREN (LAATSTE LEERLING RUBENS).....	22
2.9.	'FEUILLES DE POILUS' – STUDIE VAN BEWERKTE EIKEN- EN KASTANJEBLADEREN (MATERIËLE CULTUUR – ANTROPOLOGIE – KUNSTGESCHIEDENIS)	22
2.10.	OORLOGSTEKENINGEN EN AQUARELLEN VAN GLAZENIER JULES YPERMAN (B).....	23
2.11.	OORLOGSTEKENINGEN VAN HANS PIEPER (D).....	23
3.	ARCHEOLOGISCHE ONDERWERPEN	24
3.1.	MATERIAALSTUDIE OP GESLOTEN CONTEXTEN UIT DE ZUIDELIJKE WESTHOEK	24
3.2.	STUDIES VAN ARCHEOLOGISCHE PERIODES IN DE ZUIDELIJKE WESTHOEK.....	24
3.3.	HISTORISCHE/ARCHEOLOGISCHE STUDIE NAAR DE TRAGE WEGEN ROND BRUSSEL	25
4.	ONDERWERPEN OVER IMMATERIEEL ERFGOED	25
4.1.	KENNISOVERDRACHT VAN IMMATERIEEL CULTUREEL ERFGOED BIJ BOKRIJK.....	25
4.2.	BOUWEN, ARCHITECTUUR EN RUIMTELIJKE VORMGEVING MET OOG VOOR IMMATERIEEL-ERFGOEDPRAKTIJKEN	26
4.3.	IMMATERIEEL ERFGOED EN DUURZAAMHEID	26
4.4.	(INTER)NATIONAAL IMMATERIEEL ERFGOEDBELEID:.....	27
4.5.	INVENTARISEREN VAN IMMATERIEEL ERFGOED	27
4.6.	ETHIEK EN RECHTEN.....	28
4.7.	IMMATERIEEL ERFGOED EN KUNST	28
4.8.	SOCIAAL-CULTUREEL WERK.....	29
4.9.	DIGITALISERING & COMMUNICATIE	29
4.10.	DE PROFESSIONELE ERFGOEDPRAKTIJK.....	29
4.11.	TOERISME	30
4.12.	DIVERSITEIT: ALGEMEEN, HISTORISCH, ETNOLOGISCH, SOCIAAL-CULTUREEL ... ONDERZOEK	30
4.13.	IMMATERIEEL ERFGOED EN ONDERWIJS	30
4.14.	VERKENNENDE STUDIE NAAR IMMATERIEEL ERFGOED BINNEN HET ACADEMISCH ERFGOED	30
5.	TAAL- EN LETTERKUNDE	31
5.1.	ONDERWERPEN UIT HET ADVN – ARCHIEF VOOR NATIONALE BEWEGINGEN	31
6.	PRAKTIJKGEBASEERDE ONDERWERPEN	31

6.1.	THESISONDERWERPEN SPEELGOEDMUSEUM MECHELEN	31
6.2.	METAALDETECTIE (HOBBY) IN VLAANDEREN/BELGIË/EUROPA	32
6.3.	EDUCATIEVE AFSTUDEERPROJECTEN BIJ CULTUREEL ERFGOED ANNUNCIATEN HEVERLEE	33
6.4.	‘SCHOOL VOL VERHALEN – SCHOOL ZONDER GEHEUGEN’ : SCHOOLERFGOED EN IDENTITEIT VAN EEN SCHOOL	33
6.5.	ONDERZOEK NAAR DE WEBSITE EN FACEBOOKPAGINA ‘BELGIAN SOLUTIONS’ (HTTP://WWW.BELGIAN-SOLUTIONS.BE/)	34
6.6.	ONDERZOEK IN HET KADER VAN HET DEKOLONISEREN VAN DE FOMU-COLLECTIE.....	34
6.7.	DIGITALE TRANSFORMATIE IN DE CULTUREEL ERFGOEDSECTOR. MOGELIJKE TOEPASSINGEN VOOR DE LEIE SCHELDE REGIO. 35	
6.8.	EEN WAARDERINGSKADER VOOR KAPELLETJES: DE CASE-STUDY VAN SINT-PIETERS-LEEUV OF AFFLIGEM	35

1. HISTORISCHE ONDERWERPEN

1.1. Een natuur- of cultuurlandschap? De discussie over en keuze om het voormalige slagveld van WOI te herstellen.

In 2020 wordt in het Memorial Museum Passchendaele 1917 (MMP1917) de focus gelegd op de wederopbouw van Zonnebeke, die volgde na de vernielingen van de Eerste Wereldoorlog. Wanneer eind 1918 de wapens zwijgen, was het aan de Franse en Belgische regeringen om definitief te bepalen wat met de verwoeste gebieden moest gebeuren. In Frankrijk veranderden grote delen van de voormalige slagvelden in bos en werden meerdere dorpen nooit meer heropgebouwd. Ook in België pleiten sommigen na afloop van de vijandigheden voor een complete bebossing van de 'Verwoeste Gewesten'. Deze streek bewonen lijkt hun onmogelijk, terwijl velen zich ook afvragen of met de grond ooit nog iets aan te vangen is. Toch zou men in België er alles aan doen om de sporen van de Eerste wereldoorlog uit te wissen.

Discussies over het lot van de 'Verwoeste Gewesten' en de argumenten om, anders dan in Frankrijk, de Westhoek volledig herop te bouwen, zijn tot vandaag onderbelicht. Ook over de natuurlijke transformatie die het landschap na de oorlog ondergaat is weinig geweten. Het Kenniscentrum van het MMP1917 wenst daarom de spanning tussen het naoorlogse natuur- en cultuurlandschap, dat wordt overschaduwd door wederopbouwactiviteiten, te onderzoeken.

De resultaten van het onderzoek zouden in de toekomst kunnen gebruikt worden in een tentoonstelling en/of wetenschappelijke publicatie. De periode na 2018 staat namelijk eerder in het teken van wederopbouw en de terugkerende bevolking.

Interesse? Neem contact op met Lee Ingelbrecht, lee.ingelbrecht@passchendaele.be

1.2. Hoe verloopt de sociaal economische wederopbouw in Zonnebeke en haar deelgemeentes, na WOI?

Het bevolkingscijfer van de Westhoek herpakt zich na 1918, maar op een lager niveau dan vóór 1914. Vooral rond 1920 blijken de meeste naoorlogse inwoners de weg terug te vinden. Het wedervaren van deze bewoners wordt onderzocht, samen met de heropbouw van het maatschappelijk leven. Hierin kunnen verschillende subthema's onderscheiden worden:

- demografische evoluties (vluchten voor de oorlog en terugkeer)
- context van structurele economische crisis van het Vlaamse platteland
- hernemen politieke leven (opkomst pacifisme), administratie, rechtsgang en bestuur
- heropbouw van plaatselijke gemeenschap, heropleving van de landbouw (rol Boerenbond), hernemen maatschappelijk leven (bvb. sociale- en verenigingsleven, tradities, etc)
- problemen: onveiligheid, ziektes en epidemieën
- internationale hulpverlening (Rode Kruis)

- heropbouw onderwijs

De resultaten zouden in de eerste jaren na de honderd jarige herdenking van de Eerste Wereldoorlog gebruikt worden om projecten, evenementen of tentoonstellingen in te richten, waarbij de focus eerder op het socio-economisch verhaal over de terugkeer van de oorspronkelijke bewoners naar hun thuisregio, gelegd wordt.

Contactpersoon: Steven Vandenbussche <steven.vandenbussche@passchendaele.be>

1.3. De verdwenen molens van Kortemark

De Cultuurdienst te Kortemark staat in voor de ondersteuning, ontwikkeling en programmatie van een zo breed mogelijk scala aan culturele uitingen binnen de gemeente Kortemark. Binnen dat takenpakket zit ook de bewaring, ontsluiting en valorisatie van het materieel-en immaterieel erfgoed vervat.

Voornamelijk het militair, religieus en molinologisch erfgoed is van groot belang voor onze gemeente, zeker gezien Kortemark ooit 27 molens telde. Vandaag zijn daar nog vier molens van overgebleven: De Kruisstraatmolen, De Couchezmolen, De Wullepitmolen en De Koutermolen. Minstens even belangrijk is echter de geschiedenis van de 23 verdwenen molens en de verhalen die rond deze molens zijn ontstaan.

Opdracht

Als opdracht willen we dan ook graag deze verloren geschiedenis en verhalen terug tot leven wekken. Je opdracht zal dus bestaan uit het in kaart brengen van deze verdwenen molens aan de hand van getuigenissen, historische bronnen, beeldmateriaal, ...

Belangrijk is ook de focus op verhalen m.b.t. de molens die verdwenen zijn; Waarom staan ze er niet meer? Wat was het belang van de molen voor het dorp? Wie heeft er met de molen gedraaid?

Bijgevolg heeft de opdracht een sterk participatief karakter, want deze verhalen werden veelal niet opgeschreven, maar mondeling doorgegeven. Het is dus aan jou om getuigen te vinden en te interviewen.

Deze competenties zoeken we

- **Betrokkenheid** – Zich verbonden tonen met de taak en de professie en op basis hiervan anderen stimuleren.
- **Computervaardigheid** – Om kunnen gaan met een computer en een basiskennis en -vaardigheid hebben van de meest gebruikte computerprogramma's.
- **Doelen stellen** – Concreet en meetbaar aangeven wat het te bereiken doel is, in welke termijn dit bereikt moet worden en op welke wijze.
- **Draagvlak creëren** – Mensen motiveren voor een doel of verandering. Inzicht hebben in eventuele weerstand van mensen in staat zijn deze weerstand om te vormen tot een positief standpunt.

- **Feedback ontvangen** – Openstaan voor de beschrijving van een ander op jouw gedrag of werk.
- **Integriteit.** Handhaven van algemeen aanvaarde sociale en ethische normen in activiteiten die met de functie te maken hebben.
- **Plannen en organiseren.** Op effectieve wijze doelen en prioriteiten bepalen en benodigde tijd, acties, middelen en mensen aangeven en vervolgens doelmatig organiseren om deze doelen te kunnen bereiken.
- **Zelfsturing** – Een eigen koers kiezen en weten te realiseren in en buiten de organisatie, rekening houdend met de eigen sterke en zwakke kanten, interesses, waarden en ambities.
- **Kritisch Denken / Selectie Bronnenmateriaal**

Deze opdracht is een unieke kans om een verloren stukje geschiedenis terug tot leven te wekken! Daarenboven kom je terecht in een enthousiast en dynamisch team dat altijd klaarstaat om je helpen waar nodig.

Contactpersoon: Simon Aneca, Mail: simon.aneca@kortemark.be

1.4. Lierse kant (ICE): sociaaleconomisch onderzoek van de kantnijverheid

Onderzoek op basis van bedrijfs- en familiearchieven, interviews en collectiestudie naar de werking van de Lierse kantateliers. Analyse en evolutie van de productie, handel en export van Lierse kant, parels- en pailletten midden 19de – midden 20ste eeuw. Onderzoek naar het sociale statuut van de kantwerksters. Registratie van de technieken. Het onderzoek draagt bij aan het collectiebeheer, de waardering, borging en ontsluiting van dit erfgoed.

Contactpersoon: Griet Van Opstal, teamleider stadsmuseum en erfgoed, griet.vanopstal@lier.be, 03 8000 396

1.5. De impact van Felix Timmermans op de beeldvorming van Lier

Synthese van de wijze waarop Felix Timmermans via zijn oeuvre de beeldvorming van Lier beïnvloed heeft na W.O.I: impact op stadsontwikkeling en -inrichting, perceptie in binnen- en buitenland, beleving door en belang voor bewoners.

Contactpersoon: Griet Van Opstal, teamleider stadsmuseum en erfgoed, griet.vanopstal@lier.be, 03 8000 396

1.6. Waterbeheersing in Lier: economische en techniekgeschiedenis

Sinds de 15de eeuw houdt Lier zich systematisch bezig met waterbeheersing. Via omwallingen en spuien wil de stad controle houden over het binnenkomend water en er voordeel uit halen voor molens, handel, scheepvaart. Voor welke bedreigingen en uitdagingen stonden de stad en haar inwoners concreet? Hoe werkt een spui? Wat is de economische impact van de waterbeheersing? Archiefonderzoek en bouwtechnisch onderzoek van het resterende spui kan hierop noodzakelijke antwoorden formuleren.

Contactpersoon: Griet Van Opstal, teamleider stadsmuseum en erfgoed, griet.vanopstal@lier.be,
03 8000 396

1.7. Kleiverwerkende nijverheden en hun relictten in het landschap.

Een diepere kijk op het West-Vlaamse randgebied van polder- en zandstreek.

De IOED Polderrand is gelegen op het randgebied van polder en zandstreek in het centrale deel van West-Vlaanderen. De geologische opbouw van de ondergrond voorziet in deze streek in verschillende opduikingen van klei. In de poldergebieden gaat dit om kalkrijke en dus wit- of geelbakkende mariene kleien, in de zandstreek om ijzerhoudende en dus roodbakkende kleiopduikingen binnen mariene afzettingen als Ieperiaan en Panesiliaan. Samen met quartaire afzettingen in beekvalleien werden deze doorheen de geschiedenis als grondstof ontgonnen. In de middeleeuwen gebeurde dit in de eerste plaats als pleistermateriaal, maar gaandeweg doet de baksteen ook zijn intrede in de gewone huizenbouw.

De productie van dit lokale constructiemateriaal gebeurde vanaf de late middeleeuwen door rondtrekkende steenbakkers en lokale landbouwers. Een steenoven werd als constructie opgebouwd op de vindplaats van de grondstoffen en bestond uit een specifiek gestapelde brandstapel met luchtgangen, een zogenaamde *veldsteenoven*. Een aantal van deze oventjes groeiden later uit tot grotere steenbakkerijen of lagen aan de basis van firma's die bouwstoffen gingen verkopen. Een specifieke bezigheid in deze context was het bakken van dakpannen, een activiteit waarvan we weten dat deze dikwijls werd gekoppeld aan de activiteiten van pottenbakkers.

Om tot een beter verstaan van de verspreiding van dergelijke steenbakkerijtjes en van hun materialen te komen is een grondige inventarisatie en evaluatie van het historische, etymologische en archeologische materiaal nodig. Dit vereist eerst en vooral een gedegen archiefonderzoek. Heel wat verwijzingen naar rondreizende steenbakkers uit de late middeleeuwen en de vroegmoderne tijd zijn terug te vinden in kerkrekeningen. Daarnaast lieten verwijzingen naar locaties van steenovens en kleiontginningen hun sporen na in de plaatsnamen. Vanaf de vroege 19de eeuw vinden we deze ook terug ook in de aanvragen ten overstaan van gemeentebesturen als hinderlijke inrichtingen. Het materiaal is, zeker voor wat de periode 18de en 19de eeuw betreft, in veel gevallen nog gedateerd in het straatbeeld terug te vinden in woningen met ingebouwde data.

We willen tot een totaalbeeld van de kleiverwerkende nijverheid in het werkgebied van de IOED Polderrand (Gistel, Ichtegem, Koekelare, Kortemark, Oudenburg) doorheen de loop van de geschiedenis komen. Naast een historisch relaas willen wij hieruit ook een aantal mogelijke benaderingen voor onroerend erfgoed aanbrenen:

- een inventaris van de fysiek gedateerde bouwwerken,
- een inventaris van de mogelijk archeologisch interessante locaties voor kleiverwerkende nijverheid,
- een inventaris van de relictlandschappen die deze activiteiten hebben nagelaten (het uitkleien van gronden liet dikwijls een waterzieke grond achter, met een heel eigen vegetatie, die momenteel door ophogingen aan een ijtempo verdwijnen).

Contact en meer informatie : info@polderrand.be of +32 (0)59-56 84 09

1.8. Historische Onderwerpen uit het ADVN – Archief voor nationale bewegingen

- Discoursanalyse van het (Provisional) IRA op basis van de ADVN-collecties An Phoblacht, Republican News en Irish Republican Information Services.
- De werking van het Vlaams Aktiekomitee voor Brussel en Taalgrens (VABT), al dan niet met focus op de marsen op Brussel, op basis van het VABT-Archief.
- Sociale Netwerkanalyse van de Vlaamse activisten in Nederland tijdens de jaren 1920.
- Vergelijkende discoursanalyse van de tijdschriften van de Vlaamse Toeristenbond ('de Toerist') en The Irish Tourist Association ('Irish Travels') tijdens de jaren 1920-1930
- Analyse van de werking van toerisme tijdens de Tweede Wereldoorlog op basis van het archief van de Vlaamse Toeristenbond
- Comparatieve analyse van toerisme in België (Touring Club de Belgique), Vlaanderen (Vlaamse Toeristenbond) en Luxemburg (Touring Club du Luxembourg) tijdens de jaren 1920-1930.

Contactpersoon: kasper.swerts@advn.be

1.9. Gender, oorlog en conflict, onderwijs (cultureel erfgoed annunciaten Heverlee)

- Topografie van een klooster in oorlog: de Eerste Wereldoorlog als cesuur in de geschiedenis van een vrouwelijk religieus instituut.
- Topografie van een klooster in oorlog: de Tweede wereldoorlog een cesuur in de geschiedenis van een vrouwelijk religieus instituut
- Gemiste kansen? Ervaringen van een generatie vrouwen over de invloed van de WOII en de onmiddellijke naoorlogse periode op hun persoonlijk levenstraject

Meer informatie? Neem contact op met Ria Christens: ria.christens@ce.annuntiaten.be

1.10. Gender en onderwijs, zorg en religie (cultureel erfgoed annunciaten Heverlee)

- "Wat zal ons meisje/onze jongen worden?": de aanwezigheid van een gendergevoeligheid in de doelstelling en studiekeuzebegeleiding van een pms-centrum: 1950-2000.
- Calqueren of creëren? Gender en de ontwikkeling van de plastische kunsten in het secundair onderwijs (19de-20ste eeuw): een studie op basis van handboeken in het vrij onderwijs
- Van arts d'agrément tot 'nuttige' handwerken: evoluerend programma en praxis in het meisjesonderwijs.
- Veilig of extra kwetsbaar? Epidemie in een kloosteromgeving 1917-1919: kwantitatieve en kwalitatieve analyse.

Meer informatie? Neem contact op met Ria Christens: <ria.christens@ce.annuntiaten.be>

1.11. Collectieve biografieën (cultureel erfgoed annuntiaten Heverlee)

- Een leven gewijd aan God en de wetenschap: collectieve biografie van de eerste vrouwelijke universitaires annuntiaten Heverlee
- Roemloze oorlogsslachtoffers: collectieve biografie van de religieuze annuntiaten _ oorlogsslachtoffers WOI
- Met ziel en zakelijkheid: collectieve biografie van de opeenvolgende algemeen oversten annuntiaten Heverlee

Meer informatie? Neem contact op met Ria Christens: <ria.christens@ce.annuntiaten.be>

1.12. Onderwijsgeschiedenis (cultureel erfgoed annuntiaten Heverlee)

- Merkenstrijd of gedeelde verantwoordelijkheid? Onderzoek naar de ontwikkeling van samenwerkingsverbanden in het katholiek onderwijs: casus Leuven 1968-
- De vernieuwingsgedachte in het secundair onderwijs: spanningsveld tussen discours en implementatie. casus Leuven 1968-
- 50 jaar zorg voor anderstaligen in de klas : onderzoek naar de wijzigende leerlingensamenstelling van de basisschool en de wijze waarop het Nederlandstalig onderwijs hiermee omging: de grootstedelijke context: 1969-2019

Meer informatie? Neem contact op met Ria Christens: <ria.christens@ce.annuntiaten.be>

1.13. Gender en etnografie, multiculturaliteit (cultureel erfgoed annuntiaten Heverlee)

- Wereldburgers in kloosterkleed: individuele ambities versus gemeenschapsleven, Analyse van het spanningsveld in de leefwereld van zusters missionairssen op basis van de correspondentie.
- Bevoogdend of ontvoogdend? Export van genderthema's door zusters missionarissen in de Belgische kolonie.

Meer informatie? Neem contact op met Ria Christens: <ria.christens@ce.annuntiaten.be>

1.14. Sociaalhistorisch (huizen)onderzoek - herbestemmings/herinrichtingsonderzoek Bokrijk

Dit onderzoek gebeurt naar een welbepaald historisch gebouw en zijn voormalige bewoners, inrichting, met oog voor leefstijl, (im)materieel erfgoed, en historische context. Meerdere casestudies zijn mogelijk, keuze in overleg. De stagiair(e) wordt ook aangestuurd onderzoek te doen in situ van het gebouw van herkomst (lokale archieven als de kerkfabriek, contacten leggen met de lokale heemkring), het Provinciearchief Limburg en het Antwerpse Letterenhuis waar zich

een groot deel van het archief van de eerste museumconservator, Jozef Weyns, bevindt. Studie van de gerelateerde objecten in de Bokrijkcollectie gebeurt in overleg met de collectiebeheerder.

Alle processen worden gedocumenteerd door middel van rapporten, eventueel bijkomende handleidingen en procedures. Tot slot wordt het onderzoeksproject doorheen het jaar (of de desbetreffende stageperiode) eventueel extern gecommuniceerd door middel van een publicatie.

Mogelijke cases:

- In kaart brengen van interessante vormen van activatie van en publieksbemiddeling rond molens in openluchtmusea en daarbuiten (vb. privé-molens, molennetwerk Kempenbroek, ...) met als doel enkele voorstellen op maat te formuleren voor de Bokrijkse wind- en watermolens.
- Voorstel tot herinrichting van de Olieslagmolen uit Ellikom, Graanwatermolen uit Lummen of de Windmolen uit Schulen, op basis van nog te bepalen periode na onderzoek. Onderzoek van de vroegere inrichting in combinatie met voorwerpen in de collectie. Voorstel tot herinrichting uit te werken in combinatie met collectiestudie Bokrijk.
- Voorstel herinrichting van het Woonhuis Lokeren op basis van nog te bepalen periode, na onderzoek. Onderzoek van en naar de historische in situ-inrichting en vroegere Bokrijkinrichting. Voorstel uit te werken in combinatie met collectiestudie Bokrijk.
- Huizenonderzoek naar één van de volgende historische gebouwen: Woonhuis uit Lokeren, het Erf uit Oostvleteren of het Duifhuis Sint-Truiden, Herberg Sint-Rijckers, Dijkhuizen uit Kallo. Onderzoek naar de bewonersgeschiedenis in relatie tot de sociaalhistorische context van de bewoning en de regio.

Vzw Het Domein Bokrijk, Bokrijklaan 1, 3600 Genk, Stafmedewerker onderzoek en participatie Prisca Valkeneers, 011/26 53 45 prisca.valkeneers@limburg.be

1.15. Historisch onderzoek cultuur alledaags leven

Diachronisch onderzoek van één bepaald thema binnen de cultuur van het alledaagse leven. Case study: onderzoek naar de verhouding tussen werk en vrije tijd op het platteland in Vlaanderen 1600 en 1900. Hoe werd de vrije tijd van kinderen en volwassenen ingevuld? Waren er genderverschillen?

Wat is de relatie tussen kerk en vrije tijd? Bestedingspatronen vrije tijd vroeger in relatie tot vandaag. Afbakening en focus tijdperiode te bepalen in overleg ifv bestaande literatuur en bronnen

Vzw Het Domein Bokrijk, Bokrijklaan 1, 3600 Genk, Stafmedewerker onderzoek en participatie Prisca Valkeneers, 011/26 53 45 prisca.valkeneers@limburg.be

1.16. Onderzoek naar het Fonds Rik Selleslags: Oktober 1943

Rik Selleslags (BE, 1911-1982) is de vader van de Antwerpse fotograaf Herman Selleslags. Hij richt het fotoagentschap Focus op, waar hij reportage- productfotografie beoefent. De brede aanpak is merkbaar in de diversiteit van de glasplaten en 6x6-negatieven: van brochurefoto's voor de Grand Bazar tot auto's, meubels en huishoudtoestellen.

Bijzonder zijn de foto's uit 1943 die de Brusselse Marollenbuurt, de armoede en krotwoningen in Aalst en de smokkelroutes in Kortrijk in beeld brengen. Deze foto's werden in 1998 door Herman samengebracht in de publicatie *October '43* (met gedichten van Hugo Claus). Zo'n 2500 negatieven van Rik Selleslags uit de periode 1942-43 zijn gedigitaliseerd.

Het FOMU is op zoek naar een student die historisch en fotohistorisch onderzoek wil doen op deze deelcollectie.

Contacteer ons via collectie@fomu.be. Samen maken we de probleemstelling en aanpak concreet.

1.17. Onderzoek naar het archief van het de Association Belge de Photographie

In 1966 geeft het Prentenkabinet van de stad Antwerpen de bibliotheek en het archief van de Association Belge de Photographie voor onbepaalde duur in bewaring aan het Sterckshof, de voorloper van het huidige FOMU. Deze overdracht betreft een duizendtal boeken uit de periode 1858-1931, een honderdtal tijdschriften uit de jaren 1851-1939 en een belangrijke groep werken van Pierre Dubreuil en vormt een onschatbare bron voor de studie van de eerste eeuw van de fotografie, met belangrijke incunabelen van de Belgische fotografie, een uniek fonds 19de-eeuwse en vroeg-20ste-eeuwse fotoliteratuur.

Contacteer ons via collectie@fomu.be. Samen maken we de probleemstelling en aanpak concreet.

1.18. Onderzoek naar de ontstaansgeschiedenis van het FOMU (1965-1980)

Het FOMU is op zoek naar een student die onderzoek wil doen naar de ontstaansgeschiedenis van het museum, op basis van het bedrijfsarchief (correspondentie, verslagen, ...)

In 1965 was de tentoonstelling '125 Jaar Fotografie' een baanbrekend initiatief en vormde het de directe aanleiding tot de oprichting van een nieuwe afdeling Foto & Film binnen het provinciaal museum voor Kunstambachten Sterckshof in Deurne. Ingenieur Karel Sano, afdelingsleider bij Gevaert Photoproducten N.V. in Mortsels, wou aanvankelijk een fotografiemuseum opzetten binnen het bedrijf waar, naar analogie met het Agfa Foto-Historama in Leverkusen historische apparatuur zou worden getoond samen met haar beeldresultaten. Toen duidelijk werd dat binnen het bedrijf weinig belangstelling was voor het initiatief, legde hij zijn plannen voor aan Piet Baudouin, toenmalig conservator van het Museum Sterckshof. Dit leidde tot de reeds genoemde tentoonstelling '125 Jaar Fotografie', georganiseerd met steun van het inmiddels gefusioneerde Gevaert-Agfa. Aansluitend op het succes van deze tentoonstelling werden de bruiklenen van de firma Gevaert-Agfa, samen met het archief van de intussen opgedoekte

publicatiedienst van het bedrijf overgedragen aan de provincie Antwerpen. Het was de uitdrukkelijke bedoeling dat dit de kern zou vormen voor de uitbouw van een permanente afdeling binnen het museum, gewijd aan de geschiedenis van de fotografie. Het beheer van deze afdeling werd toevertrouwd aan het werkcomité Foto & Film, gevormd door een groep vrijwillige medewerkers onder leiding van Karel Sano die later werd opgevolgd door dr. Laurent Roosens. Vanaf 1973 werden de taken van dit werkcomité geleidelijk overgenomen door een wetenschappelijke staf die verbonden was aan het Museum Sterckshof.

Contacteer ons via collectie@fomu.be. Samen maken we de probleemstelling en aanpak concreet.

1.19. Onderzoek naar de European Society for the History of Photography

Het FOMU bezit het archief van de European Society for the History of Photography, een vereniging die opgericht werd in 1978 met als doel de historische ontwikkelingen van de fotografie te onderzoeken vanuit een Europese context. De ESHP organiseert symposia en geeft het tijdschrift *Photo researcher* uit.

Het FOMU zoekt naar een student die de (ontstaans)geschiedenis en de betekenis van deze vereniging onderzoekt.

https://en.wikipedia.org/wiki/European_Society_for_the_History_of_Photography

1.20. Vrijtijds cultuur in Leuven

1. **Stadsarchief: Vlaamse kermissen in Leuven** (Kasteel van Arenberg)
2. **Erfgoedcel: Uitgaansleven en nachtcultuur in Leuven** (periode en focus te kiezen tussen einde WO I en vandaag) (noot: geen focus op nacht- en uitgaansleven van studenten)

Neem contact op via erfgoedcel@leuven.be of archieff@leuven.be voor meer informatie en om het precieze onderzoeksonderwerp te bespreken. We zoeken graag samen met jou naar een onderzoeksonderwerp passend bij jouw opleiding en persoonlijke interesse.

1.21. Het caféleven in Poperinge (1850-1950)

Intergemeentelijk Archief Poperinge-Vleteren

Net als veel andere steden heeft ook Poperinge een rijk verenigingsverleden. Veel van de activiteiten speelden zich af in de plaatselijke herbergen. Tijdens de Eerste Wereldoorlog was Poperinge één van de eerste steden achter het front. Hierdoor floreerde het caféleven. Doorheen de tijd verdwenen verenigingen, ontstonden nieuwe cafésporten, openden en sloten cafés ... Veel van deze informatie is terug te vinden in de stadsarchieven en de plaatselijke kranten.

Onderzoeksvragen:

- Welke evoluties zijn merkbaar binnen het caféleven? Hoe evolueert het aantal cafés? Welke verenigingen/cafésporten komen en gaan?

- Zijn er verschillen tussen de zuilgebonden cafés?
 - Wat was de impact van de Eerste Wereldoorlog op het caféleven?
- Contact: Tijs Goethals (tijs.goethals@poperinge.be)

1.22. De griffiers en baljuws van Poperinge (Ancien Régime)

Intergemeentelijk Archief Poperinge-Vleteren

Heel wat historische bronnen zijn opgesteld door of in opdracht van de griffiers en baljuws van Poperinge. Op deze documenten is al heel wat historisch onderzoek gebaseerd. Maar een diepgaande studie over wie deze documenten opmaakte, blijkt niet te bestaan.

Opdracht:

- Een prosopografisch onderzoek naar de baljuws en griffiers van Poperinge.
- Een biografische studie van de belangrijkste baljuws en griffiers van de stad.
- Contact: Tijs Goethals (tijs.goethals@poperinge.be)

1.23. De geschiedenis van KFC Poperinge

Intergemeentelijk Archief Poperinge-Vleteren

In 2016 schonk voetbalclub KFC Poperinge haar oude documenten aan het stadsarchief. Hiervan werd ondertussen een inventaris opgemaakt. Historisch onderzoek op basis van deze documenten werd nog niet uitgevoerd.

Opdracht: Je onderzoekt het ontstaan en de evolutie van de voetbalploeg en plaatst dit binnen de historische context.

Contact: Tijs Goethals (tijs.goethals@poperinge.be)

1.24. Plan van Ieper uit 1564

Yper Museum

Het oudste stadsplan van Ieper dateert van 1564. Omdat het plan van nog net voor de Beeldenstorm dateert, verbeeldt dit relatief goed de situatie van de middeleeuwse stad.

Opdracht: Een grondig multidisciplinair onderzoek naar de kaart (zowel qua herkomst als inhoud) kan nieuwe zaken onthullen.

Contact: Hannelore Franck (hannelore.franck@ieper.be)

1.25. Beeldenstorm Ieper

Yper Museum

Ieper was na het uitbreken van de Beeldenstorm in Steenvoorde, de eerste echte grote stad waar de Beeldenstorm toesloeg. Door het gebrek aan administratieve bronnen, is deze episode nog veel te weinig onderzocht geweest. Nochtans is er wel degelijk bronmateriaal voorhanden: de stadsrekeningen in de Rekenkamer en de verschillende kronieken bieden interessante perspectieven op de episode.

Contact: Hannelore Franck (hannelore.franck@ieper.be)

1.26. De middeleeuwse leprozerie van Ieper

Yper Museum

Contact: Hannelore Franck (hannelore.franck@ieper.be)

1.27. Belgische vluchtelingen tijdens de Eerste Wereldoorlog

Als expertisecentrum van de Eerste Wereldoorlog in België engageert het In Flanders Fields Museum zich om het onderzoek naar de Belgische vluchtelingen van 14-18 verder uit te diepen.

Daarbij zal voornamelijk gefocust worden op de groep van meer dan 600.000 Belgen die voor de duur van de oorlog in ballingschap in het buitenland verbleven.

Wie waren deze mensen? Hoe zag hun vluchtparcours eruit? Waar kwamen zij terecht? Wat was hun oorlogservaring? Wanneer en hoe keerden zij terug? Hoe werden zij gepercipieerd, tijdens en na de oorlog?

Voor deze thematiek bestaat nog veel onontgonnen bronnenmateriaal. Het In Flanders Fields Museum is bereid om studenten mee te begeleiden bij een casestudy (bijvoorbeeld een analyse van het vluchtverhaal van een bepaalde gemeente).

Contact: Annick Vandenbilcke (wetenschappelijk medewerker In Flanders Fields Museum: annick.vandenbilcke@ieper.be)

1.28. Brievencollecties van het In Flanders Fields Museum

Het In Flanders Fields Museum beschikt over een ontzettend rijke verzameling brievencollecties. Het grootste deel van die collecties werden geschonken door de nakomelingen. Het zijn persoonlijke getuigenissen die vaak vele thema's (vluchten, vechten, dood, herinnering, dagelijks leven, vriendschap, geloof) en de ganse periode van de Eerste Wereldoorlog omvatten. Heel wat van die brievencollecties verdienen verder wetenschappelijk onderzoek en kunnen het onderwerp voor een thesis vormen.

Contact: Annick Vandenbilcke (wetenschappelijk medewerker In Flanders Fields Museum: annick.vandenbilcke@ieper.be)

1.29. Geschiedenis van de Ieperse oorlogsmusea

In Flanders Fields Museum geniet internationale bekendheid maar de geschiedenis van de instelling en van haar voorgangers werd nog nooit geschreven.

Naast het eigen archief beschikt het museum over archief van de directe voorganger het Ypres Salient Herinneringsmuseum, en uitgebreide documentatie over de privé-musea die het voorafgingen, van de jaren 1930 tot nu.

Bovendien kan de student bogen op heel wat literatuur over (oorlogs)musea en zodoende zijn onderzoek internationaal kaderen.

Contact: Annick Vandenbilcke (wetenschappelijk medewerker In Flanders Fields Museum: annick.vandenbilcke@ieper.be)

1.30. Ieper onder vuur, 1914-15

Terwijl de militaire handelingen in en om Ieper tijdens het eerste oorlogsjaar ruime aandacht gekregen hebben, is het lot van de plaatselijke bevolking en de vluchtelingen die er verbleven nog té weinig bestudeerd.

Hoe was het leven in de belegerde en beschoten stad georganiseerd: voedselvoorziening, hulpverlening, politie, brandweer, cultureel ... ? Hoe verliep de samenwerking tussen de burgerlijke en militaire overheden?

Hoe was het samenleven van burgers en militairen? Naast dagboeken en gepubliceerde bronnen in het Kenniscentrum van IFFM kan de student beroep doen op bronnen in het stadsarchief (onder meer de correspondentie van burgemeester Colaert).

Contact: Annick Vandenbilcke (wetenschappelijk medewerker In Flanders Fields Museum: annick.vandenbilcke@ieper.be)

1.31. Louis De Sadeleer en het fundraisen voor de Belgen in de Verenigde Staten

In Flanders Fields Museum bezit een ruim archief afkomstig van minister van staat en diplomaat Louis De Sadeleer. Die verbleef tijdens de Eerste Wereldoorlog met zijn gezin in de Verenigde Staten en wijdde er zich onder meer aan fundraising ten voordele van Belgische hulporganisaties.

Contact: Annick Vandenbilcke (wetenschappelijk medewerker In Flanders Fields Museum: annick.vandenbilcke@ieper.be)

1.32. Studie van autochromes (kleurenfoto's) en andere foto's in opdracht van Albert Kahn gemaakt in Vlaanderen, 1914-1929

In Flanders Fields Museum plant een samenwerking met het Musée Albert Kahn in Boulogne-Billancourt. Dat beheert de uitgebreide foto- en filmcollectie die in opdracht van de bankier Albert Kahn gemaakt werd tijdens en na de Eerste Wereldoorlog.

Ruim 1500 foto's, onder meer uit de periode 1923-24, hebben betrekking op Vlaanderen en werden nog nooit eerder bestudeerd.

Het Musée Albert Kahn is vragende partij naar onderzoek naar hun collecties: waar werden de foto's genomen, met welk doel, waarom werden bepaalde onderwerpen gefotografeerd en andere niet ...

Contact: Annick Vandenbilcke (wetenschappelijk medewerker In Flanders Fields Museum: annick.vandenbilcke@ieper.be)

1.33. Militaire geschiedenis / archeologie: dieptestudies

Wat is er op één bepaalde plaats gebeurd en hoe is het landschap er geëvolueerd (bvb Mouse Trap Farm, ...)?

De collectie van het In Flanders Fields Museum met loopgravenkaarten, luchtfoto's, foto's en regimentsgeschiedenissen leent zich daar perfect voor.

Contact: Annick Vandenbilcke (wetenschappelijk medewerker In Flanders Fields Museum: annick.vandenbilcke@ieper.be)

1.34. Het Wilderkasteel van Sint-Pieters-Leeuw

Het Wilderkasteel was in oorsprong een waterburcht die opklom tot 1216 toen het de verblijfplaats was van de woudgraven van Brabant. Sinds 1546 was het gekend als 't Hof te Wilre. In de 17de en 18de eeuw was het kasteel eigendom van de priorij Klein Bijgaarden, die hun convent in een nabijgelegen kasteel hadden, en werd het gebruikt als woning voor de rentmeester en proosten. Het kasteel zoals men het kende tot het einde van de 20ste eeuw, was het resultaat van een bouwcampagne tussen 1614-1637. Een natuurstenen datumsteen vermeldde het jaartal 1637.

Op de kabinetskaart van de Ferraris (1770-1778) zien we het kasteel op een vierkant perceel omringd door een brede ringgracht met ingangsbouw. Op het perceel zijn verschillende moestuinen aanwezig. In de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) zien we nagenoeg hetzelfde beeld. De ringgracht wel later gedempt. Wanneer dit gebeurde is niet zeker. In 1868 kwam het in bezit

van de familie Wittouck. In 1974 werd het overgedragen aan de gemeente. Het kasteel was toen sterk vervallen maar herstellingen bleven uit en het takelde geleidelijk af tot een ruïne.

Na een lange administratieve procedure besliste de gemeenteraad in 1984, met toestemming van het Bestuur Monumenten en Landschappen, om over te gaan tot consolidatie van de ruïne. In 1995 gaf het BML aan binnen welk kader een herinrichting kon worden gerealiseerd door rekening te houden met de resten van het kasteel. Uiteindelijk werd het terrein in 2007 – 2008 opgehoogd en ontbost zonder de nodige vergunningen en het bouwmateriaal van de ruïne verdween. Vandaag zijn er geen sporen meer bewaard van het kasteel.

Het onderzoek

Een historische studie zal zich richten op de opeenvolgende eigenaren en het oorspronkelijk uitzicht van het kasteel, zoals dat in de 17^e eeuw tot stand is gekomen aan de hand van literatuur- en archiefonderzoek. Daarbij kan het gekaderd worden binnen de architecturale ontwikkelingen van hoven in de 17^e eeuw.

Er zijn opmetingstekeningen van de ruïne uit 1983 en foto's in het archief van de gemeente, verder is er niet gekend wat er aan archiefmateriaal is. Er zal binnen korte termijn ook een archeologisch onderzoek gestart worden. Mogelijk kunnen de resultaten daarvan ook helpen bij de kadering van de historiek.

Bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed: Wilderkasteel [online], <https://id.erfgoed.net/teksten/151650> (geraadpleegd op 31-08-2020).

SCHIPPERS H., *Kroniek van de kastelen van Sint-Pieters-Leeuw*, 1998, s.l.

Contact: Nikki.VandeWall@ioedpz.be

1.35. Woonwagenbewoners in de (west)rand

Een studie naar het voorkomen van de aanwezigheid van woonwagenbewoners in de rand rond Brussel, hun relatie tussen de hoofdstad en de omliggende omgeving en de evolutie tussen de 15e eeuw en vandaag.

Op basis van volksethymologie, geschreven bronnen, iconografische bronnen (bv. Hergé, kunstenaars), volksverhalen, interviews, etc.

Contact: koen@erfgoedcelpz.be

2. KUNSTHISTORISCHE ONDERWERPEN

2.1. Lodewijk Van Boeckel: werking en betekenis van een Lierse kunst- en bouwsmederij

Wetenschappelijke artikels en publicaties over kunst- en bouwsmid Lodewijk Van Boeckel (1857 – 1944) zijn schaars. Er is nood aan onderzoek naar de productie (stijl en technieken) en organisatie van zijn werkplaats op basis van archivalische bronnen, interviews en objectstudies. Het dient gekoppeld te worden aan een ruimere economische veldtekening van samenwerkingen en specialisaties onder de smederijen in Lier en omgeving eind 19de tot midden 20ste eeuw. Het onderzoek draagt bij aan het collectiebeheer, de waardering en ontsluiting van dit erfgoed.

Contactpersoon: Griet Van Opstal, teamleider stadsmuseum en erfgoed, griet.vanopstal@lier.be, 03 8000 396

2.2. Kunst van/voor Lierse kloostergemeenschappen

Stadsmuseum Lier beheert unieke collecties van de Lierse zwartzusters en gasthuiszusters. Onderzoek aan de hand van enkele cases (schilderijen, historische kasten 17de – 19de eeuw) naar opdrachtgevers en uitvoerders: wat werd lokaal dan wel regionaal besteld en waarom? Waar halen lokale uitvoerders hun inspiratie? In welke mate verschilt de Lierse praktijk (opdrachtgevers en technische uitvoering) met die van andere steden? Hoe weerspiegelt het doel van de opdrachtgever zich in de materiële structuur en de iconologie van het werk? Het onderzoek draagt bij aan het collectiebeheer, de waardering en ontsluiting van dit erfgoed.

Contactpersoon: Griet Van Opstal, teamleider stadsmuseum en erfgoed, griet.vanopstal@lier.be, 03 8000 396

2.3. Isidore Opsomer: actualisering van biografie en oeuvre-overzicht

De oeuvrecatalogus van Isidore Opsomer (1878-1967) is aan actualisering toe. Onderzoek naar techniek, stijl en evolutie van de perceptie van zijn werk, bieden noodzakelijke aanvullingen.

Isidore Opsomer verbleef tijdens W.O.I in Engeland en Nederland. Het zal een scharniermoment worden in zijn carrière als schilder. Onderzoek naar zijn politieke en artistieke relaties, naar zijn activiteiten als organisator van tentoonstellingen Belgische kunst, kan een nieuw licht werpen op zijn biografie.

Contactpersoon: Griet Van Opstal, teamleider stadsmuseum en erfgoed, griet.vanopstal@lier.be, 03 8000 396

2.4. Kunstbezit van de Lierse kartuizers: kunsthistorisch onderzoek

Het kunstbezit van de Lierse kartuizers wordt sinds de 17de eeuw door schrijvers vermeld en geprezen. Toch kunnen we vandaag weinig stukken aan de kloostergemeenschap toekennen. Onderzoek van registers en inventarissen.

Griet Van Opstal, teamleider stadsmuseum en erfgoed, griet.vanopstal@lier.be, 03 8000 396

2.5. Kunst in het openbaar domein: het socio-culturele fenomeen van plaatsing en verplaatsing

In zowat elk dorp en elke gemeente van Vlaanderen staan momenteel minstens een tiental kunstwerken en herdenkingsplaten op het openbaar domein. Ze herdenkingen historische gebeurtenissen, geven aan welke kunstenaars ter plaatse actief waren of maken duidelijk welke identiteit het dorp of de gemeente zich nog wil (of op een bepaald moment wilde) aanmeten. Ze worden soms nog in de bloemetjes gezet, soms verguisd, soms gewoon vergeten. Ze zijn geëvolueerd tot een stukje erfgoed van de gemeente.

Deze kunstwerken zijn een illustratie van een levendig socio-cultureel verleden van de gemeenten. Niet alleen hun plaatsing zit gekaderd in een bepaalde tijdsgebonden visie, maar ook hun latere culturele biografie, hun verplaatsing, hun verdwijning, hun fysieke veranderingsproces, ... kan ons veel leren over de verhoudingen binnen de gemeenten. Kunst en gedenkitens in het openbaar domein zijn bijna altijd een veruitwendiging van een aantal sociologisch-antropologische processen die het verdienen nader onderzocht te worden. We denken hierbij aan identiteitsvorming, toe-eigening, acculturatie, klassenstrijd, ideologische spanningen, toeristisch-recreatieve overwegingen, ...

De IOED Polderrand (Gistel, Ichtegem, Koekelare, Kortemark, Oudenburg) wenst niet alleen een inventaris van deze kunstwerken en gedenkplaten op te maken zoals die nu te zien zijn, met een gedegen studie van de objecten an sich, maar wil ook een onderzoek laten voeren naar de wijze waarop deze erfgoeditems in de gemeenschappen hebben geleefd, naar de machinaties die ervoor hebben gezorgd dat ze er zijn en dat ze de plaats innemen die ze nu hebben en die ze altijd al lijken te hebben gehad.

Contact en meer informatie: info@polderrand.be of +32 (0)59-56 84 09

2.6. Kunsthistorische thema's binnen het cultureel erfgoed van de Annunciaten Heverlee

- Geremd of gestimuleerd? Exploratie van het creatieve spanningsveld van katholieke kunstenaars en de rol van religieuze instituten 1920-1980
 - Toegepaste kunsten : textiel, glaskunst, meubelkunst...
 - Schilderkunst: Albert Servaes, Paul Joostens, Van Humbeeck-Piron...
 - Architectuur: Flor van Reeth, Victor Broos...
- Kunst of zusterlijke vlijt? Exploratie van het creatieve spanningsveld van vrouwelijke religieuze kunstenaressen 1920-1980

Meer informatie? Neem contact op met Ria Christens: <ria.christens@ce.annuntiaten.be>

2.1. Kleurenonderzoek historische restauratietechnieken in Bokrijk

Bokrijk restaureert momenteel de volledige collectie onroerend erfgoed. Dit is een interessant onderzoeksveld. Meer nog, we hebben hier expertise van verschillende organisaties dicht bij elkaar (aannemer, agentschap OE, Openluchtmuseum, enz...). Bovendien biedt de museale context interessante verdere studiegebieden (naar o.a. herbestemming van het gebouw, originele inplanting, in situ onderzoek enz...)

Afhankelijk van het studiegebied (vb. ingenieursstudies) is een technische insteek mogelijk. Het toepassen van hedendaagse ecologische technieken in historische gebouwen, onderzoek naar mogelijkheden in het kader van de museale context. Meerdere casestudies mogelijk in overleg met de restauratiecoördinator en de dienst infrastructuur.

Alle processen worden gedocumenteerd door middel van rapporten, eventueel bijkomende handleidingen en procedures. Tot slot wordt het onderzoeksproject doorheen het jaar (of de desbetreffende stageperiode) eventueel extern gecommuniceerd door middel van een publicatie.

Thesisonderwerp:

- Kleurstelling van het schrijnwerk van gebouwen (buitenluiken, ramen, deuren, binnen- en buitenschrijnwerk in het algemeen) is historisch en regionaal bepaald. Het huidige kleurenonderzoek gebeurt door middel van scanmethoden en gekoppelde RAL-kleuren. Echter, de historische gebouwen in Bokrijk werden in de periode 1950-1970 gedemonteerd en overgebracht. De originele kleuren in situ werden volgens toenmalige inzichten gereconstrueerd. Vraag naar wetenschappelijk en historisch onderzoek van het kleurgebruik regionaal met specifieke voorstellen voor Bokrijk en de verschillende museumdelen, rekening houdend met degradatie.

Vzw Het Domein Bokrijk, Bokrijklaan 1, 3600 Genk, Stafmedewerker onderzoek en participatie Prisca Valkeneers, 011/26 53 45 prisca.valkeneers@limburg.be

2.2. Onderzoek naar de Documentaire Foto-opdrachten Vlaanderen

Het FOMU zoekt naar een student die onderzoek wil doen naar de documentaire foto-opdrachten Vlaanderen die tussen 1995 en 2001(?) werden uitgeschreven. De volgende fotografen hebben werk gemaakt: Lucas Jodogne, Freya Maes, Jerome de Perlinghi, Jan Locus, Marc Steculorum, Elisabeth Broekaert, Kristien Buysse, Sebastian Schutyser en Jan Kempenaers.

Contacteer ons via collectie@fomu.be. Samen maken we de probleemstelling en aanpak concreet.

2.3. Onderzoek naar de tentoonstellings- en verwervingsbeleid van het FOMU (1965-heden)

Onderzoek naar de verwervingen en de tentoonstellingen die het FOM heeft georganiseerd vanaf 1965 tot en met nu.

Welke onderwerpen en fotografen? Visie? Gender? Nationaal / internationaal? Welke evolutie is er merkbaar? Aftoetsen met beleidsplannen.

Contacteer ons via collectie@fomu.be. Samen maken we de probleemstelling en aanpak concreet.

2.4. Brutalisme in België: de rol van Juliaan Lampens (archieffonderzoek en literatuurstudie)

Erfgoedcel Leie Schelde zet zich binnen Cultuurregio Leie Schelde in voor het cultureel erfgoed van de gemeenten Deinze, De Pinte, Gavere, Nazareth, Sint-Martens-Latem en Zulte.

Architect Juliaan Lampens, geboren in De Pinte, heeft in Nazareth gewoond en gewerkt. In de regio staan een aantal van zijn bouwwerken. O.b.v. zijn archief en literatuurstudie kan onderzocht worden hoe Juliaan Lampens' architectuur geëvolueerd is en welke rol hij speelde binnen het brutalisme in België.

Interesse in dit onderwerp?

Neem contact op met Sofie Teugels via sofie.teugels@egcleieschelde.be of 0472 56 91 51.
Erfgoedcel Leie Schelde: Tolpoortstraat 79, 9800 Deinze.

2.5. Waarderingstraject van de kunstcollectie van de stad Poperinge

Intergemeentelijk Archief Poperinge-Vleteren

In 2017 startten het stadsarchief en de cultuurdienst van Poperinge samen met FARO een traject over collectieplanning. Het doel was om kennis en expertise te vergaren voor de opmaak van een eigen collectiebeleidsplan, met aandacht voor: missie en visie, beschrijving, waardering en profilering. Door vervolgens ook de kunstwerken, het cultureel erfgoed en de erfgoedgemeenschap van Poperinge in kaart te brengen, verworven ze voldoende inzicht om te bepalen waar de collectie voor staat en welke waarden hierbij van belang zijn.

Opdracht:

- Het inschalen en waarderen van de huidige schilderijencollectie (200 kunstwerken) van de stad binnen het collectieprofiel.
- Een kritische analyse van de waardenschaal die bij de uitbreiding van de collectie toegepast wordt.

Contact: Tijs Goethals (stadsarchief Poperinge: tijs.goethals@poperinge.be) en Jessy Clynckemaillie (cultuurdienst Poperinge: jessy.clynckemaillie@poperinge.be)

2.6. Kledij Merghelynck

Yper Museum

Kunsthistorisch onderzoek van de 18de-eeuwse kledij behorende tot de collectie van Arthur Merghelynck.

Contact: Hannelore Franck (hannelore.franck@ieper.be)

2.7. Paneelschilderij uit 1420

Yper Museum

Kunsthistorisch onderzoek naar dit oude paneelschilderij.
Contact: Hannelore Franck (hannelore.franck@ieper.be)

2.8. Jan Thomas van Yperen (laatste leerling Rubens)

Yper Museum

Het Yper Museum bezit drie (religieuze) werken van de Ieperse kunstenaar Jan Thomas (de terugkeer van de H. Familie uit Egypte, de aanbidding van de drie koningen, Judith en Holofernes). Jan Thomas (1617-1678) is geboren in Ieper en bouwde als schilder een internationale carrière uit. Hij zou ook de laatste leerling van Rubens geweest zijn. Helaas is er nog veel onduidelijk over deze kunstenaar. Een nieuw onderzoek naar deze zeventiende-eeuwse schilder dringt zich op.

Contact: Hannelore Franck (hannelore.franck@ieper.be)

2.9. 'Feuilles de poilus' – studie van bewerkte eiken- en kastanjebladeren (materiële cultuur – antropologie – kunstgeschiedenis)

In Flanders Fields Museum werkt aan een dossiertentoonstelling i.s.m. een privéverzamelaar die ruim 500 in de Eerste Wereldoorlog bewerkte bladeren bezit. Deze bladeren bevatten een tekening of een opschrift die aangebracht zijn, ofwel door een sjabloon of door het prikken van een naald.

Er is nog geen studie aan dit soort objecten gewijd. Nochtans roepen zij vele vragen op: waarom vooral een Frans fenomeen? Waarom eiken- en kastanjebladeren? Wat verklaart de keuze voor de afgebeelde onderwerpen?

In de verzameling bevinden zich ook sjablonen en voldoende persoonlijke documenten om het profiel van een 'maker' te schetsen.

De privéverzamelaar is vragende partij naar wetenschappelijk onderzoek naar dit soort voorwerpen. Kan aangevuld worden met andere vergelijkbare stukken in publiek en privaat bezit dat door IFFM gedocumenteerd werd.

Contact: Annick Vandenbilcke (wetenschappelijk medewerker In Flanders Fields Museum: annick.vandenbilcke@ieper.be)

2.10. Oorlogstekeningen en aquarellen van glazenier Jules Yperman (B)

Het In Flanders Fields Museum beschikt over een rijke collectie oorlogskunstwerken. Die worden aangekocht of geschonken. Twee jaar geleden ontvingen we een bijzonder rijke collectie aquarellen tekeningen en een geïllustreerd dagboek van glazenier Jules Yperman.

In een van de volgende jaren plant het museum een tentoonstelling over het werk van deze talentvolle oorlogskunstenaar.

Jules Yperman schreef tijdens zijn opleiding in Saint-Lô, van 8 oktober 1914 tot en met 10 januari 1915, zijn oorlogservaringen neer. Hij illustreerde die met zeer treffende, informatieve schetsjes. Eenmaal terug aan het front beperkte hij zich tot korte dagboeknotities die hij uitbundig illustreerde met prachtige, vaak bladvullende tekeningen. In zijn vele ingekleurde pentekeningen en aquarellen legde hij een bijzonder oog voor detail, gevoel voor humor maar ook een groot mededogen voor zijn strijdmakkers aan de dag. Deze gedateerde en geïdentificeerde pareltjes bieden een inzicht in de oorlogservaringen van een begenadigd observator.

Contact: Annick Vandenbilcke (wetenschappelijk medewerker In Flanders Fields Museum: annick.vandenbilcke@ieper.be)

2.11. Oorlogstekeningen van Hans Pieper (D)

Het In Flanders Fields Museum beschikt over een rijke collectie oorlogskunstwerken. Die worden aangekocht of geschonken. Drie jaar geleden ontvingen we een bijzonder rijke collectie tekeningen van ingenieur-architect Hans Pieper.

In een van de volgende jaren plant het museum een tentoonstelling over het werk van deze talentvolle oorlogskunstenaar.

Gedurende zijn verblijf in de West-Vlaamse kuststreek maakte Hans Pieper verschillende tekeningen van de plaatsen en gebouwen waar hij kwam, zowel dichtbij het front als, in zijn vrije tijd, de streek rond Brugge.

Dat gaat van artistieke landschappen in het Hinterland, uitgevoerd met een veel vrijere hand en een vlottere, persoonlijke stijl vergeleken met de nauwgezette gedetailleerde tekeningen van verwoeste gebouwen en constructies dicht bij het front.

Sommige tekeningen zette hij over op kalkpapier, waarschijnlijk om gereproduceerd te worden. Alle tekeningen zijn gesitueerd en gedateerd.

Contact: Annick Vandenbilcke (wetenschappelijk medewerker In Flanders Fields Museum: annick.vandenbilcke@ieper.be)

3. ARCHEOLOGISCHE ONDERWERPEN

3.1. Materiaalstudie op gesloten contexten uit de Zuidelijke Westhoek

De archeologische opgravingen van de laatste twee decennia leverden heel wat nieuwe resultaten op over het verleden van de Zuidelijke Westhoek. Na het basisonderzoek van de archeologische bedrijven zijn er echter nog heel wat onderzoeksmogelijkheden om de resultaten uit te diepen. Zo kunnen heel wat materiaalstudies gebeuren op gesloten contexten uit verschillende periodes.

Enkele voorbeelden:

- Studie op de Bronstijdschijven van de site Vleteren-Kasteelweg
- Studie op het geïmporteerd aardewerk van de 1ste eeuw na Christus uit de afvalkuilen van de site Ieper-Kleine Poezelstraat
- Studie op de Romeinse grafcontexten van de site Nieuwkerke-Heirweg
- Typologische studie van het middeleeuws aardewerk uit de gracht rond de Sint-Bertinuskerk in Poperinge
- Het pottenbakkersafval van de site Ieper-Wieltjesgracht
- Speelgoed uit middeleeuwse opgravingen in de Westhoek
- De materiële cultuur van de middeleeuwse leprozerie Hooghe Siecken in Ieper
- Studie van de persoonlijke vondsten van soldaten opgegraven op WOI-sites in de Westhoek

Contact: Jan Decorte (CO7: jan.decorte@co7.be) en Joline Depaepe (Erfgoeddepot DEPOTYZE: joline.depaepe@co7.be)

3.2. Studies van archeologische periodes in de Zuidelijke Westhoek

Dankzij het onderzoek van de voorbije decennia kunnen er nieuwe inzichten over de menselijke aanwezigheid in verschillende periodes worden gevormd. Bedoeling is om de resultaten van verschillende recente onderzoeken te koppelen aan de bestaande kennis van een bepaalde periode.

Enkele voorbeelden:

- De Metaaltijden in de Zuidelijke Westhoek: op zoek naar de evolutie van de ingebruikname van het landschap
- Een locatie voor begraving en rituelen van de Metaaltijden tot en met de Romeinse periode? Verder onderzoek op de sites Poperinge-Matexi en Poperinge-Koestraat
- Archeologisch Oostvleteren: continue bewoning van de Bronstijd tot en met de Volle Middeleeuwen
- De oorsprong en ontwikkeling van het middeleeuwse Poperinge
- Studie van de chronologische evolutie van de Ieperse vestingen op basis van het onderzoek van de voorbije decennia
- ...

Contact: Jan Decorte (CO7: jan.decorte@co7.be) en Joline Depaepe (Erfgoeddepot DEPOTYZE: joline.depaepe@co7.be)

3.3. Historische/archeologische studie naar de trage wegen rond Brussel

Het verloop en de chronologie van de historische (trage) wegen tussen Brussel, het hinterland en de omliggende steden: een historisch/archeologische studie.

- Onderzoek met als doel om op basis van kaartmateriaal, toponymie, heemkundige bronnen, landschapsrelicten (bomen, kapellen, wegwijzers, etc) de weginfrastructuur en het gebruik in kaart te brengen tijdens de voorbije eeuwen. Eventueel als case toegespitst op een (aantal) wegen in het Pajottenland.
- Eventueel een uitwerking van een visie over een bewuste omgang met deze wegen en de kenmerkende relicten vandaag.

Zie: <https://www.randkrant.be/artikel/tekens-van-de-tijd-de-stromen-naar-de-stad>

Contact: koen@erfgoedcelpz.be

4. ONDERWERPEN OVER IMMATERIEEL ERFGOED

4.1. Kennisoverdracht van immaterieel cultureel erfgoed bij Bokrijk

Casestudy: Openluchtmuseum Bokrijk en vakmanschap. Hoe wordt vakmanschap mondeling overgedragen? Hoe kunnen we de kennis over een vakmanschap borgen voor de toekomst (keuze uit verschillende vakmanschappen als smederij, schrijnwerkerij, historische bouwtechnieken, imkerij, brouwerij...)?

Documenteren en archiveren van aanwezige vakmanschappen gebeurt door middel van archief- en literatuuronderzoek in combinatie met ooggetuigenverslagen. Op basis van de bestaande internationale literatuur zal de stagiair een voorstel doen naar mogelijk procedure om mondeling kennisoverdracht in relatie tot vakmanschappen te capteren, parallel aan kennisoverdracht door het uitoefenen van een vakmanschap. In concreto wordt onderzoek verricht naar interviewtechnieken om vakmanschap te capteren en later door te geven. Dit onderzoek gebeurt onder meer in overleg met CRAFTS., platform voor historisch en hedendaags vakmanschap in Vlaanderen, geïnitieerd vanuit Openluchtmuseum Bokrijk.

Alle processen worden gedocumenteerd door middel van rapporten, eventueel bijkomende handleidingen en procedures. Tot slot wordt het onderzoeksproject doorheen het jaar (of de desbetreffende stageperiode) eventueel extern gecommuniceerd door middel van een publicatie.

Vzw Het Domein Bokrijk, Bokrijklaan 1, 3600 Genk, Stafmedewerker onderzoek en participatie Prisca Valkeneers, 011/26 53 45 prisca.valkeneers@limburg.be

4.2. Bouwen, architectuur en ruimtelijke vormgeving met oog voor immaterieel-erfgoedpraktijken

Hoe kan de vormgeving van (publieke of openbare) ruimte, bv. in het kader van stadsvernieuwingprojecten en bouwprojecten, het floreren van immaterieel erfgoedpraktijken een plaats geven?

Internationaal beginnen overheden, stadsplanners, architecten... aandacht voor immaterieel erfgoed in de ruimtelijke ontwikkeling mee te nemen.

Zo wordt het denken over bv. ruimte voor streetfood, ambachtelijke activiteiten of ateliers, performance in de open ruimte, kermissen, markten of circus, verhalenvertellers, trajecten van stoeten en optochten, skatecultuur, woonwagencultuur, enzovoort steeds meer ook gecapteerd in wereldwijd groeiend bewustzijn van de waarde en het belang van immaterieel erfgoed in ons samenleven, en in duurzame (toeristische, economische ...) ontwikkeling, in place-making, urban regeneration enz.

Er liggen diverse mogelijkheden voor het uitwerken van thesisonderzoek: algemene verkenning van dit thema in een internationaal perspectief, verkenning van interessante praktijkvoorbeelden uit diverse contexten (bv. focussend op rurale of op grootstedelijke contexten, of andersom bv. focussend op specifieke erfgoedpraktijken (bv. hoe wordt in diverse voorbeelden ruimte gemaakt voor vakmanschap in stadsvernieuwing en welke rol speelt het immaterieel-erfgoedparadigma daar al dan niet bij vandaag, waar liggen knelpunten en kansen, ...?). Ook voorstellen voor het uitwerken van gerichte cases en onderzoek specifiek rond praktijken en ruimtelijke omgeving in Vlaanderen en Brussel verwelkomen we met groot enthousiasme.

Contacteer ons via info@werkplaatsimmaterieelerfgoed.be. Samen maken we de vraagstelling en aanpak concreet.

4.3. Immaterieel erfgoed en duurzaamheid

- **Onderzoek naar immaterieel erfgoed in relatie tot de Sustainable Development Goals** i.k.v. de VN Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling: verschillende insteken zijn hierbij mogelijk. Denk bijvoorbeeld aan het verzamelen en onderzoeken van bestaande cases in de 17 SDG velden, het opzetten van praktijkonderzoek rond nieuw op te starten initiatieven rond de SDG's met actieve partners in immaterieel erfgoed ...
- **Immaterieel erfgoed en duurzaam ondernemen:** Wat kan duurzaam ondernemen in het licht van (een beleid rond het) borgen van immaterieel erfgoed betekenen? Zijn er cases waar we uit kunnen leren (bv. in creatieve economie, micro-economie, duurzaam toerisme ...)? Welke drempels zijn er? Welke kansen zijn er, en hoe kan duurzaam ondernemerschap in ICE versterkt worden? Welke rol hebben de lokale en Vlaamse overheid hierbij? Een verkennende studie.
- **Immaterieel erfgoed en transitie:** hoe kan immaterieel erfgoed zich koppelen aan de actuele transitiebewegingen? Bieden immaterieel erfgoedpraktijken ecologische, sociale, economische inspiratie die de transitiebeweging kunnen voeden, of vice-versa? Of

kunnen we eruit leren op niveau van organisatie en governance, participatie ...? Een verkennende studie.

Contacteer ons via info@werkplaatsimmaterieelerfgoed.be. Samen maken we de vraagstelling en aanpak concreet.

4.4.(Inter)nationaal immaterieel erfgoedbeleid:

- Vergelijkende studie van het Vlaams **immaterieel erfgoedbeleid met beleid in Wallonië en in de buurlanden**. Hoe wordt de implementatie van de Unesco Conventie 2003 in beleidspraktijk vertaald in de verschillende landen? Waar liggen raakvlakken en waar verschillen? En wat zijn hiervan de implicaties?
- Immaterieel erfgoedbeleid op **lokaal en regionaal niveau**: Welke plek krijgt immaterieel erfgoed momenteel binnen een lokaal beleid? In welke mate dringt het Vlaams beleid al dan niet door op lokaal niveau? Onderzoek naar omgang met immaterieel erfgoed i.k.v. stadsontwikkeling, urban management, plattelandsbeleid, e.d.m.
- Immaterieel erfgoed op **Europees niveau**: hierbij zijn opnieuw diverse insteken mogelijk. Bijvoorbeeld case-studies van grensoverschrijdende samenwerking rond ICE in Europa (vb. rond een ICE-element als kantklossen, kermiscultuur, woonwagengedrag ...); studies rond gedeelde uitdagingen als inventarisatie, digitale platforms, standaarden, e.d.m.; studie naar de ontwikkeling van Europees beleid en programma's (fondsen, projecten ...) op Europees niveau in verhouding tot ICE ...
- Verkenning van mogelijke **cross-overs tussen bestaand internationaal beleid van de Unesco 2003 Conventie en andere beleidsdomeinen**: enkele mogelijke pistes.
 - creatieve industrie : de Unesco 2005 Conventie voor de bescherming en promotie van de diversiteit van culturele uitdrukkingen;
 - documentatie en archief: Unesco Memory of the World Programma
 - musea: Unesco 2015 Aanbeveling omtrent bescherming en promotie van musea en collecties

Contacteer ons via info@werkplaatsimmaterieelerfgoed.be. Samen maken we de vraagstelling en aanpak concreet.

4.5.Inventariseren van immaterieel erfgoed

Inventariseren van immaterieel erfgoed is een verplichting voor de lidstaten van de UNESCO 2003 Conventie (cfr. Inventaris Vlaanderen voor immaterieel erfgoed, internationale Representatieve Lijst, Register of Good Safeguarding Practices etc). Ook rond dit topic zijn meerdere insteken mogelijk, o.a.

- Het **inventariseren** en vormen van lijsten voor immaterieel erfgoed: wat zijn de doelstellingen, aanpak, en effecten van het inventariseren van immaterieel erfgoed? Is het een politiek instrument of empowerment voor de gemeenschappen?
- De **impact** van de opname van immaterieel erfgoed op een lijst: wat zijn de gevolgen van formalisering, 'vererfgoedisering' voor immaterieel erfgoedpraktijken?

Contacteer ons via info@werkplaatsimmaterieelerfgoed.be. Samen maken we de vraagstelling en aanpak concreet.

4.6. Ethiek en rechten

- **Ethische principes voor beleid en werking rond immaterieel erfgoed:** in 2016 schoof Unesco 12 ethische principes naar voren voor het werken rond immaterieel erfgoed. Hoe kwam Unesco tot deze principes? Waar staan ze voor? En hoe kunnen deze naar de praktijk in Vlaanderen vertaald worden? Hoe pakt men dit in andere landen aan? Een desktop studie, in combinatie met praktijkverkenning in Vlaanderen en het buitenland.
- **Controversieel immaterieel erfgoed:** Dierenrechten, mensenrechten, evoluerende wetgevingen, verschuivende normen en gevoeligheden rond bv. ecologie, gezondheid, samenleven in diversiteit ... Immaterieel erfgoed leeft en staat voluit in de maatschappij. Een steeds veranderende en steeds meer geconnecteerde maatschappij die ook met steeds grotere bril kijkt naar alles wat zich afspeelt in het publieke domein. Dit heeft onherroepelijk ook een impact op erfgoed - hoe het evolueert; en een impact op de 'erfgoedgemeenschap' – hoe mensen het doen en beleven. Een onderzoeksthema met vele mogelijke invalshoeken: een specifieke case (vb. carnavalsstoeten, Zwarte Piet, ganzenrijden, biercultuur, pijproken, vuurwerk ...), topic (vb. dierenrechten, mensenrechten, evoluerende wereldbeelden, gezondheid, etc.), of meer praktijkgerichte insteek naar de omgang hiermee.
- Studie van (de evolutie alsook de impact van) Vlaamse en internationale **wet- en regelgeving** met raakvlakken aan ICE of één van de 5 domeinen van ICE: meerdere topics mogelijk. Voorbeeld: Immaterieel erfgoed en intellectuele eigendom, regelgeving omtrent event-organisatie, omtrent dierenwelzijn, verdovende producten, ambulante verkoop, onderwijs, certificering van opleiding/vakmanschap ...

Contacteer ons via info@werkplaatsimmaterieelerfgoed.be. Samen maken we de vraagstelling en aanpak concreet.

4.7. Immaterieel erfgoed en kunst

- Immaterieel erfgoed als thema in de kunstencreatie: onderzoek naar makers die immaterieel erfgoed als thema hebben in hun creatie, inspiratie halen uit ICE methodes, vormtaal, edm. Wat kunnen we daar uit leren?

Contacteer ons via info@werkplaatsimmaterieelerfgoed.be. Samen maken we de vraagstelling en aanpak concreet.

4.8. Sociaal-cultureel Werk

- Verkenning van mogelijke raakvlakken en mogelijke win-wins (alsook eventuele drempels) tussen immaterieel erfgoed en de werkingen in de sociaal-culturele sector / SCW organisaties in de 4 werksoorten: de verenigingen, Vormingplus-centra, landelijke vormingsinstellingen, en de bewegingen

Contacteer ons via info@werkplaatsimmaterieelerfgoed.be. Samen maken we de vraagstelling en aanpak concreet.

4.9. Digitalisering & communicatie

- **Immaterieel erfgoed en de AAT-trefwoordenlijst:** een match made in heaven? Onderzoek naar de bruikbaarheid van de AAT-lijst voor immaterieel erfgoed.
- **Immaterieel erfgoed en digitale technologie:** casestudies waarbij verkend wordt hoe nieuwe technologie ingezet kan worden in functie van de transmissie van immaterieel erfgoed (vb. dans, ambachten etc.)
- **Immaterieel erfgoed en media:** hoe en waar wordt immaterieel erfgoed vandaag de dag voorgesteld in de media? Welke impact heeft de voorstelling op de perceptie over dit erfgoed? En hoe kan de erfgoedsector hierop inbreken?
- Visuele **analyse promotievideo's** UNESCO.
- ...

Contacteer ons via info@werkplaatsimmaterieelerfgoed.be. Samen maken we de vraagstelling en aanpak concreet.

4.10. De professionele erfgoedpraktijk

- Casestudies **immaterieel erfgoed & collectiebeherende instelling (museum, archief):** hoe werkt een erfgoedinstelling bewust rond immaterieel erfgoed? Mogelijkheden als doorlichting van de werking, meedenken rond uitbouw immaterieel erfgoedwerking, formuleren van aanbevelingen (beleid, aanpak, scenografie, aanbod, vormgeving, evenement etc.)
- Casestudies **relatie tussen materieel en immaterieel erfgoed o.b.v. specifiek immaterieel erfgoedpraktijk(en)**
- De **rol** van erfgoedprofessionals (cultural brokers), erfgoedinstellingen, overheden voor immaterieel erfgoed: literatuur- en praktijkonderzoek
- Onderzoek naar participatief **documenteren van ICE**

Contacteer ons via info@werkplaatsimmaterieelerfgoed.be. Samen maken we de vraagstelling en aanpak concreet.

4.11. Toerisme

- Onderzoek naar de **toeristische valorisatie** van immaterieel erfgoed in Vlaanderen en **vermarketing** van ICE(-elementen).
- Onderzoek naar **(duurzaam) toerisme** en immaterieel erfgoed: hoe krijgt dit vorm in Vlaanderen?
- Onderzoek naar de **impact van toerisme** op immaterieel erfgoed-praktijken in Vlaanderen

...

Contacteer ons via info@werkplaatsimmaterieelerfgoed.be. Samen maken we de vraagstelling en aanpak concreet.

4.12. Diversiteit: algemeen, historisch, etnologisch, sociaal-cultureel ... onderzoek

- Onderzoek naar de beleving van immaterieel erfgoed bij een specifieke gemeenschap: jongeren, personen met een migratieachtergrond etc.
- Onderzoek naar omgang (beleving, effecten ...) m.b.t. immaterieel erfgoed in specifieke context: immaterieel erfgoed i.k.v. stedelijke context, ICE i.k.v. leven op het platteland ...
- Onderzoek naar **dynamische evolutie** van tradities, **hybriditeit** van tradities, (de ontwikkeling van) **'nieuw' immaterieel erfgoed** in Vlaanderen: bv. nieuwe tradities, tradities die veranderen onder invloed van migratie, integratie, edm)

Contacteer ons via info@werkplaatsimmaterieelerfgoed.be. Samen maken we de vraagstelling en aanpak concreet.

4.13. Immaterieel erfgoed en onderwijs

- Immaterieel erfgoed & onderwijs: een onderzoek naar integratie van immaterieel erfgoed in het huidig curriculum. Waar liggen nog kansen? Algemeen onderzoek of casestudie.

Contacteer ons via info@werkplaatsimmaterieelerfgoed.be. Samen maken we de vraagstelling en aanpak concreet.

4.14. Verkennende studie naar immaterieel erfgoed binnen het academisch erfgoed

Spreekt de universitaire omgeving je aan? Ben je geïntrigeerd door gespecialiseerde kennis die leeft binnen de verschillende faculteiten van een universiteiten? Heb je een fascinatie voor de collectieve processen en het gemeenschapsgevoel die in de academische context vorm krijgen? Ben je geboeid door sociale rituelen van studentenverenigingen? Word je enthousiast van specifieke technieken zoals taxidermie?

Dan is dit voorstel, dat zich toespitst op de verkenning van *'living heritage'* binnen de universiteit, misschien wel iets voor jou.

Bedoeling is dat je een inventaris maakt van de verschillende soorten immaterieel erfgoed praktijken aan de universiteit. Denk maar aan het vieren van Dies Natalis, de rituelen die horen bij doctoraatsverdedigingen, vakmanschap in het maken van preparaten, skeletbouw, het blazen van wetenschappelijk glas voor telescopen, de optocht van hoogleraren door de stad en studentendopen... Allemaal voorbeelden van kennis, kunde, vaardigheden en gewoonten die leven aan de universiteiten en die al van generatie op generatie wordt doorgegeven.

Deze inventaris zetten we dan in om een beleid en erfgoedzorg rond deze praktijken, waar nodig, op poten te zetten naar de toekomst toe.

In functie van een **thesis** kan daar een luik onderzoek aan toegevoegd worden: bijvoorbeeld onderzoek naar 'invented traditions', onderzoek naar vakmanschap aan de universiteit van vroeger tot nu... In functie van **bachelorproef** zijn andere accenten mogelijk. Het precieze plan van aanpak bespreken we graag verder met jou.

Interesse?

Meer info: lieselot@etwie.be

Een initiatief van ETWIE m.m.v. Werkplaats immaterieel erfgoed en het netwerk rond immaterieel erfgoed in Vlaanderen

5. TAAL- EN LETTERKUNDE

5.1. Onderwerpen uit het ADVN – Archief voor nationale bewegingen

- De vrouw' volgens geradicaliseerde Vlaams-nationalistische schrijvers in de jaren 1930 en 1940
- Waarom landschappen gevaarlijk zijn. Discursieve landschapsconstructie bij Vlaamse schrijvers

Contactpersoon: kasper.swerts@advn.be

6. PRAKTIJKGEBASEERDE ONDERWERPEN

6.1. Thesisonderwerpen Speelgoedmuseum Mechelen

Het Speelgoedmuseum Mechelen herbergt een collectie spel- en speelgoederfgoed, die meer dan 30.000 objecten omvat, met speelgoed van de middeleeuwen tot vandaag waarmee in ons land werd en wordt gespeeld.

De kerncollectie bestaat uit een breed palet van deelcollecties: poppen en toebehoren, miniatuurvoertuigen, knuffels, speelfiguren, theater en poppenkast, constructiespeelgoed, modelbouw, gezelschapsspellen, puzzels, buitenspeelgoed, computerspellen, creatief, muzikaal en optisch speelgoed enz. Daarnaast wordt een uitgebreide documentaire collectie rond spel en

speelgoed bewaard (speelgoedcatalogi en reclame). De collectie vormt een referentie voor de geschiedenis van de spe(e)l- en speelgoedcultuur in België.

Door de grote herkenbaarheid van de collectie sluit het museum dicht aan bij de leefwereld van kinderen én volwassenen. Via (inter)actieve reflectie en een sterke belevingsfactor zet het museumbezoekers van alle leeftijden aan tot speldeelname, nostalgie en kennisdeling tussen verschillende generaties onderling. Het museum helpt bezoekers bij het reflecteren over de rol van speelgoed in de eigen ontwikkeling, die van anderen en als motor van spel en speltradities, -varianten en gebruiken rond spel en speelgoed.

Binnen de uitgebreide en gediversifieerde collectie van het Speelgoedmuseum zijn er heel wat soorten spel en speelgoed die het onderwerp van onderzoek kunnen vormen. Dit kan vanuit verschillende disciplines benaderd worden, gaande van cultuurhistorisch en materiaaltechnisch tot sociologisch en psychologisch onderzoek. Enkele voorbeelden ter inspiratie:

- historisch en materieel onderzoek naar Belgische speelgoedproductie
- identificatie van plastics, preventieve conservering
- restauratie van kartonnen speldozen
- onderzoek naar (immateriële) spelcultuur
- ...

Studenten kunnen steeds contact opnemen om vanuit hun opleiding en interesses een afgebakend thesisonderwerp vast te leggen.

Aangezien het Speelgoedmuseum in 2021 verhuist naar een nieuwe locatie in Mechelen, zijn er ook mogelijkheden om binnen het domein van collectiebeheer en -planning een masterproef en een stage en te combineren. Voorbeelden van onderwerpen/stagetaken:

- calamiteitenplan toegespitst op de verhuis en de nieuwe locatie
- waardering van een deelcollectie
- herbestemmingstraject volgens LAMO principes (o.a. dubbels in de collectie)
- ...

Heb je zin om je vast te bijten in één van onze fascinerende collecties of wil je bijdragen aan het collectiebeheer en de toekomst van het Speelgoedmuseum? Stuur dan je motivatiebrief naar conservatie@speelgoedmuseum.be t.a.v. Vanessa De Geest, conservator (weer aanwezig vanaf oktober 2020).

Speelgoedmuseum Mechelen vzw, Nekkerspoelstraat 21, 2800 Mechelen, 015/55 70 75

6.2. Metaaldetectie (hobby) in Vlaanderen/België/Europa

De wereld van de metaaldetectoren is een zeer unieke, boeiende en snel bewegende laag in de erfgoed- en archeologiewereld. Er wordt de laatste jaren meer en meer gewerkt rond deze erfgoedvrijwilligers en hobbyarcheologen. MEDEA, dat sinds 2019 onder de vleugels van Histories zit, is het online platform voor metaaldetectievondsten dat deze op een wetenschappelijke manier wil ontsluiten en beschikbaar stellen voor onderzoekers, studenten,

archeologen en het grotere publiek (zie <https://vondsten.be>). Vanuit deze praktische rol komen regelmatig vragen en onderzoeksmogelijkheden naar de oppervlakte.

Hoewel onderzoek naar vondsten zelf erg boeiend kan zijn, is er een academische noodzaak om regelmatig onderzoek te doen naar de dynamieken, wetten en werkingen die in deze niche van de archeologie bestaan. Metaaldetectie is een vrij politiek beladen topic waar al snel controverses rond ontstaan (zie bijvoorbeeld de parlementaire vraag van 6/02/2020: "Vraag om uitleg over het aantal meldingen van metaaldetectoristen" van JJ. De Gucht aan minister M. Diependaele). Onder andere vandaar de noodzaak voor objectief en kritisch maar dynamisch en open wetenschappelijk academisch onderzoek voortgaand op publicaties en een brede waaier aan onconventionele primaire bronnen. Het blijkt vanuit wetenschappelijk onderzoek dat het van groot belang is dat detectoristen en archeologen samenwerken en kennisdelen. Wat is de huidige stand van zaken in Vlaanderen/Wallonië? Metaaldetectie speelt zich ook meer en meer af op Europees en internationaal vlak. Wat zijn daar de huidige samenwerkingen en netwerken en hoe kunnen deze het individu helpen?

Meer informatie? Neem contact op met Katelijne Nolet: katelijne.nolet@historiesvzw.be

6.3. Educatieve afstudeerprojecten bij Cultureel erfgoed Annunziaten Heverlee

- BAKO : Hoe kan je met kleuters zinvol aan de slag rond 'de beleving van een monument' in hun directe omgeving. (Boodschapkapel_insteken kunst/geloven/kleur/licht en donker)
- BALO Hoe kan je met leerlingen lager onderwijs zinvol aan de slag rond het natuurlijk erfgoed in hun directe schoolomgeving (site HHH als voorbeeld) ?
- BALO 'Een archief is geen museum en ook geen bibliotheek': hoe kan je op een betekenisvolle manier 'een bezoek aan een archief' organiseren voor leerlingen 2de en 3de graad LO ?

Meer informatie? Neem contact op met Ria Christens: [<ria.christens@ce.annunziaten.be>](mailto:ria.christens@ce.annunziaten.be)

6.4. 'School vol verhalen – school zonder geheugen' : schoolerfgoed en identiteit van een school

De student exploreert de relatie tussen schoolerfgoed en identiteit van een school en de betrokkenheid van de schoolgemeenschap in het bepalen van het erfgoedprofiel van een school (in de Brusselse multiculturele context)

- De student maakt een röntgenfoto van het aanwezige schoolerfgoed
- De student screent/bevraagt de zorg voor het aanwezige schoolerfgoed
- De student screent/bevraagt de valorisatie van het aanwezige schoolerfgoed:

- Wordt het aangewend als culturele grondstof? Is erfgoedwerking een onderdeel van de culturele werking op school
- Wordt het aangewend in de PR, het profiel van de school, in de wijze waarop de school zich vandaag presenteert, onderscheidt naar de buitenwereld?
- Zijn er concrete voorbeelden? Projecten, jubilea, uitwisselingen...
- Wordt de schoolgemeenschap hierbij betrokken en op welke manier?

Meer informatie? Neem contact op met Ria Christens: <ria.christens@ce.annuntiaten.be>

6.5. Onderzoek naar de website en facebookpagina 'Belgian Solutions' (<http://www.belgian-solutions.be/>)

Onderzoeksdomein: cultuurwetenschappen / sociologie / conservatie social media / beeldcultuur

Het FOMU onderzoekt de mogelijkheden voor het bewaren van de website 'Belgian Solutions'. Vanaf 2008 werden de foto's van kunstenaar David Helbich eerst op Facebook geplaatst voordat ze in een eerste volume en vervolgens een tweede werden samengevoegd. Genomen tijdens de omzwervingen van de fotograaf - vooral in Brussel - leggen de beelden de sporen vast van onwaarschijnlijke geïmproviseerde operaties, absurde situaties en surrealistische reparaties die een bepaalde stedelijke chaos definiëren, een vorm van landschap of architecturale anarchie die over het algemeen in details wordt gevonden en amusant is. De Facebook-pagina 'Belgian solutions', die meer dan 32.000 volgers heeft, wordt nog steeds gevoed door de auteur, maar ook door iedereen die een afbeelding van een 'Belgische oplossing' wil delen.

Op 12 jaar werden zo'n 7000 foto's verzameld.

Bij dit social media archief verrijzen verschillende vragen:

- hoe kan je zo'n digitaal social media archief bewaren voor de toekomst (als onderdeel van een museumcollectie)?
- Wat is de betekenis van dit archief (geschiedenis social media (> 10 jaar. Evolutie? Foto's gemaakt met smart phones)
- Wat vertelt het over onze (Belgische) identiteit? Belgitude?

Contacteer ons via collectie@fomu.be. Samen maken we de probleemstelling en aanpak concreet.

6.6. Onderzoek in het kader van het dekoloniseren van de FOMU-collectie

- In kaart brengen van registratiegeschiedenis met betrekking tot dekolonisering
- Kritische blik naar collectie op gebied van gender, ras, identiteit, ... welke soort beelden hebben we?

- Hoe en waarom krijgt bepaalde beelden prioriteit en autoriteit tegenover anderen? Hoe ordenen en catalogiseren we deze beelden? Wie bepaalt de selectie- en kwaliteitscriteria? En hoe dragen we bij aan een vernieuwing van de canon met verhalen en referentiekaders die er systematisch moeilijk hun toegang toe vinden?

Contacteer ons via collectie@fomu.be. Samen maken we de probleemstelling en aanpak concreet.

6.7. Digitale transformatie in de cultureel erfgoedsector. Mogelijke toepassingen voor de Leie Schelde regio.

De Erfgoedcel Leie Schelde is de cultureel erfgoedcel binnen de Cultuurregio Leie Schelde die zich inzet voor het roerend en immaterieel erfgoed in de Leie Schelde regio: Deinze, De Pinte, Gavere, Nazareth, Sint-Martens-Latem en Zulte.

Het digitale verhaal is niet meer weg te denken, zeker in tijden van en na Corona zal het digitale verhaal een belangrijke rol spelen in diverse sectoren, ook binnen cultureel erfgoed (roerend en immaterieel erfgoed). Heb je zin om de digitale mogelijkheden (zowel op vlak van organisatie, bewaring en/of publiekswerking) toegepast op de Leie Schelde regio, verder te onderzoeken?

Interesse in dit onderwerp?

Neem contact op met Emmy Beyls (emmy.beyls@egcleieschelde.be, 0474 52 41 64). Erfgoedcel Leie Schelde: Tolpoortstraat 79, 9800 Deinze.

6.8. Een waarderingskader voor kapelletjes: de case-study van Sint-Pieters-Leeuw of Affligem

Kapelletjes komen we overal tegen langs de Vlaamse wegen als getuigen van het religieus leven en de devotie van de bevolking. Kapellen blijven tot de verbeelding spreken en hun aantrekkingskracht wordt nog versterkt, doordat velen ervan omgeven zijn met verhalen over hun ontstaan, processies rond de kapel of specifieke rituelen om de hulp van de heiligen af te smeken, bezorgdheid om veld en vee.

Daarnaast vormen de kapellen een belangrijk en beeldbepalend onderdeel binnen het agrarische landschap. Soms zijn ze verbonden aan een nabijgelegen hoeve. Vaak zijn ze vergezeld door houtig erfgoed, zoals een boom of een haag, en gelegen aan een wegsplitsing.

De kapellen zijn meestal niet beschermd als erfgoed. In het Pajottenland en de Zennevallei wordt gekeken hoe we deze kapellen naar de toekomst toe kunnen ontsluiten en bewaren. Een aantal zal gerestaureerd moeten worden. Maar welke hebben prioriteit?

De kapellen in de gemeentes Sint-Pieters-Leeuw en Affligem zijn al geïnventariseerd. Het is wel aan te raden om de inventarisatie nog een keer na te gaan, omdat deze al enige tijd geleden gedaan is. Om de erfgoedwaarde te bepalen stellen we voor om een waarderingskader uit te werken. Als case-study kan één van de twee gemeentes gekozen worden.

Neem contact op met: Nikki.VandeWall@ioedpz.be